

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA REGION
DE BRUXELLES-CAPITALE OUVRANT LA
PROCEDURE DE CLASSEMENT COMME
ENSEMBLE DE LA TOTALITE DES
IMMEUBLES SIS RUE BELLARD, 37, 39
et 41-43 A BRUXELLES.

Le Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale,

Vu la loi spéciale du 12 janvier
1989 relative aux institutions
bruxelloises, notamment l'article 4;

Vu l'ordonnance du 4 mars 1993
relative à la conservation du
patrimoine immobilier, notamment les
articles 18 et 22;

Vu les propositions de la section
autonome bruxelloise de la
Commission Royale des Monuments et
des Sites du 4 avril 1991 (pour les
n°s 39 et 41-43) et du 2 juillet
1992 (pour le n° 37);

Sur proposition du Ministre de la
Région de Bruxelles-Capitale ayant
les Monuments et les Sites dans ses
attributions;

Après en avoir délibéré,

A R R E T E :

Article 1er. - Le présent arrêté
régit une matière visée à l'article
107 quater de la Constitution.

Article 2. - Conformément aux
dispositions de l'article 18 §1er de
l'ordonnance du 4 mars 1993 relative
à la conservation du patrimoine
immobilier, nous autorisons
l'ouverture de la procédure de
classement comme ensemble, en raison
de sa valeur historique et
artistique, de la totalité des
immeubles sis rue Belliard, 37, 39
et 41-43 à Bruxelles, connus au
cadastre de Bruxelles, 5e division,
section E, 6e feuille, parcelles n°s
408 C, 409 A, 410 C et 411 N.

BESLUIT VAN DE REGERING VAN HET
BRUSSELSE HOOFDSTEDELIJK GEWEST
HOUDENDE OPENING VAN DE PROCEDURE
TOT BESCHERMING ALS GEHEEL VAN DE
TOTALITEIT DER GEBOUWEN GELEGEN
BELLARDSTRAAT, 37, 39 en 41-43 TE
BRUSSEL.

De Regering van het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest,

Gelet op de bijzondere wet van 12
januari 1989 met betrekking tot de
Brusselse Instellingen, inzonderheid
op artikel 4;

Gelet op de ordonnantie van 4 maart
1993 inzake het behoud van het
onroerende erfgoed, inzonderheid op
de artikelen 18 en 22;

Gelet op het voorstel van de
Brusselse autonome sectie van de
Koninklijke Commissie voor
Monumenten en Landschappen van 4
april 1991 (voor de nrs 39 en 41-43)
en van 2 juli 1992 (voor nr 37);

Op de voordracht van de Minister van
het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
belast met Monumenten en
Landschappen;

Na beraadslaging,

B E S L U I T :

Artikel 1. - Door dit besluit wordt
een materie geregeld bedoeld bij
artikel 107 quater van de Grondwet.

Artikel 2. - Overeenkomstig de
bepalingen van artikel 18 1ste § van
de ordonnantie van 4 maart 1993
betreffende het behoud van het
onroerend erfgoed wordt de toelating
verleend tot opening van de
procedure tot bescherming als
geheel, omwille van hun historische
en artistieke waarde, van de
totaliteit der gebouwen gelegen
Bellardstraat, 37, 39 et 41-43 te
Brussel, bekend ten kadaster te
Brussel, 5de afdeling, sectie E, 6de
blad, percelen nrs 408 V, 409 A, 410
C et 411 N.

Article 3. - La zone de protection relative à l'ensemble décrit ci-dessus est délimitée sur le plan joint à l'arrêté aux façades des immeubles jouxtant directement de part et d'autre ce même ensemble et formant le tronçon de la rue Bolliard compris entre la rue de la Science et la rue Marie de Bourgogne (côté impair de la rue) et connus au cadastre de Bruxelles respectivement, 5e division, section E, 6e feuille, parcelles n's 407 F et 411 P.

Article 4. - Les conditions particulières de conservation sont les suivantes :

- Il est interdit de déplacer les immeubles de quelque manière que ce soit.

- pour le n° 37 aucune modification du rez-de-chaussée ne peut être apportée si celle-ci ne prévoit pas la remise du bien dans son état initial;

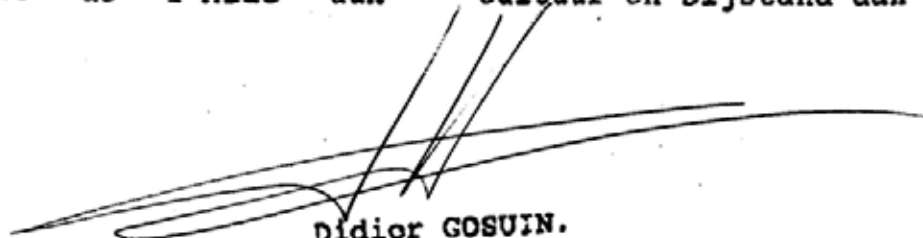
- pour les n's 39 et 41-43 la décoration intérieure immeuble par destination doit être conservée et restaurée s'il y a lieu.

Bruxelles, le 2/12/93.

Ministre-Président du
Gouvernement de la Région de
Bruxelles-Capitale,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la
Région de Bruxelles-Capitale, chargé
du Logement, de l'Environnement, de
la Culture et de l'Aide aux
Personnes.

Didior GOSUIN.

Artikel 3. - De vrijwaringszone van het geheel hierboven beschreven is begrensd zoals aangeduid op het plan als bijlage aan het besluit tot de gevels van de gebouwen die dit geheel aan beide zijden rechtstreeks begrenzen en zich bevinden op het gedeelte van de Belliardstraat waar deze een hoek vormt met de Wetenschapsstraat en de Maria van Burgondiëstraat en bekend ten kadastar van Brussel respectievelijk 5de afdeling, sectie E, 6de blad, percelen nrs 407 F en 411 P.

Article 4. - De bijzondere behoudsvoorwaarden zijn de volgende:

- Het is verboden de gebouwen te verplaatsen op welke manier dan ook.

- voor de nr 37 mag geen enkele wijziging aan het gelijkvloers ondergaan zonder dat deze voorziet het gebouw in zijn oorspronkelijke staat te herstellen.

- voor de nrs 39 en 41-43 moet de binnenhuisdecoratie, onroerend door bestemming, bewaard blijven en, in voorkomend geval, gerestaureerd worden.

Brussel, 2/12/93.

De Minister-Voorzitter van de
Regering van het Brusselse
Hoofdstedelijk Gewest,

De Minister van de Regering van het
Brusselse Hoofdstedelijk Gewest,
belast met Huisvesting, Leefmilieu,
Cultuur en Bijstand aan Personen.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

**ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA
REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
OUVRANT LA PROCEDURE DE
CLASSEMENT COMME ENSEMBLE
DE LA TOTALITE DES IMMEUBLES
SIS RUE BELLIARD, 37, 39 ET 41-43 A
BRUXELLES.**

**DESCRIPTION SOMMAIRE ET
JUSTIFICATION DE L'INTERET
SELON L'ARTICLE 2, §1er DE
L'ORDONNANCE DU 4 MARS 1993**

Vu pour être annexé à l'arrêté du

2 -12- 1993

**Le Ministre-Président du Gouvernement de
la Région de Bruxelles-Capitale,**

**Le Ministre du Gouvernement de la
Région de Bruxelles-Capitale, chargé du
Logement, de l'Environnement, de la
Culture et de l'Aide aux Personnes.**

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST**

**BESLUIT VAN DE REGERING VAN
HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST HOUDENDE OPENING VAN
DE PROCEDURE TOT BESCHERMING
ALS GEHEEL VAN DE TOTALITEIT
DER GEBOUWEN GELEGEN
BELLIARDSTRAAT 37, 39 EN 41-43 TE
BRUSSEL.**

**BEKNOPTE BESCHRIJVING EN
MOTIVERING VAN HET BELANG
VOLGENS HET ARTIKEL 2, 1ste §
VAN DE ORDONNANTIE VAN 4
MAART 1993.**

**Gezien om bij het besluit van 2 -12- 1993
gevoegd te worden.**

**De Minister-Voorzitter van de Regering
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,**

Charles PICQUE

**De Minister van de Regering van het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest,
belast met Huisvesting, Leefmilieu,
Cultuur en Bijstand aan Personen.**

Didier GOSUIN.

PROPOSITION DE CLASSEMENT

Ensemble

Commune : Bruxelles extensions (Quartier Léopold)

Adresse : Rue Belliard n°s 37 à 43

Référence cadastrale : Bruxelles, 5e division, section E, 6e feuille, parcelles 408 C, 409 A, 410 C et 411 N.

DESCRIPTION SOMMAIRE

L'ensemble se compose de quatre bâtiments d'inspiration néo-classique. Les trois premiers de la rangée (n°s 37 à 41) présentent trois niveaux et trois travées sous bâtière; le dernier (n° 43) deux niveaux et cinq travées sous toit-terrasse. Néanmoins, les n°s 41 et 43, probablement construits en même temps, forment actuellement un hôtel double. Leur sobre ordonnance, identique, a peut-être été conçue par l'architecte T.-Fr. Suys, auteur du plan d'urbanisation du Quartier Léopold. Elle est caractéristique du néo-classicisme du milieu du XIXe siècle: rez-de-chaussée en pierre bleue parcouru de refends qui rendent l'idée d'un soubassement; étages enduits animés par les encadrements en pierre bleue des fenêtres rectangulaires et divisés en registres par des cordons. Le bel étage est mis en évidence par les corniches sur consoles coiffant les baies, les axes respectifs des deux bâtiments par un balcon et un fronton triangulaire. La porte cochère du n° 43 se trouve, comme au n° 41, dans la dernière travée droite depuis le remaniement opéré par l'architecte P.J. Peeters en 1861. En 1937, le 2e étage du n° 43 fut démoli et fit place à la balustrade actuelle.

La façade du n° 39, tout à fait similaire, offre cependant déjà plus de fantaisie décorative: bossages du rez-de-chaussée, balustrade continue du bel étage et consoles sculptées de l'entablement terminal. L'entrée du passage cocher est ici cintrée.

Le n° 37 se distingue des précédents par le traitement très original de sa façade. Construit en 1878, il appartient pleinement à la mouvance classico-éclectique. On peut le mettre en parallèle avec d'autres maisons - aujourd'hui démolies - construites par l'architecte J.J. Dumont avenue des Arts, et qui, pour l'époque, passaient pour "révolutionnaires". Les moulurations de la façade qui sont coupées net à droite, ainsi que la structure particulière de la charpente laissent supposer que le n° 37 faisait initialement partie d'une habitation jumelée. Le rez-de-chaussée, actuellement éventré, s'inscrivait probablement dans la continuité de celui des n°s 39 à 43. Au-dessus la façade, en bon état, est ajourée de baies cintrées prises dans des encadrements en pierre bleue très travaillés. Dans la travée axiale, les deux encadrements superposés, soudés, forment presque un ressaut. Au dernier étage, les fenêtres sont reliées par de grandes arcatures moulurées qui elles-mêmes se fondent dans l'entablement terminal panneauté. Le parti pris essentiellement ornemental de l'élévation se marque aussi dans les motifs géométriques des allèges et du balcon ajourés. Ainsi, les modénatures en pierre bleue et en staf l'emportent sur les

surfaces enduites et font disparaître la stricte division en travées et niveaux

Intérêt présenté par le bien selon les critères définis à l'article 2, 1° de l'ordonnance du 4 mars 1993 relative à la conservation du patrimoine immobilier.

L'ensemble offre un intérêt tant historique qu'artistique. Cette enfilade de maisons, d'autant plus exceptionnelle qu'elle occupe presque tout un tronçon de rue, est une des dernières à témoigner du bâti primitif du Quartier Léopold. Les bâtiments qui la composent résument l'évolution du style néo-classique au XIXe siècle à Bruxelles.

D'autre part, la particularité et un des atouts majeurs de l'ensemble est qu'il conserve des intérieurs d'origine, fait devenu très rare dans ce quartier. Les quelques modifications qu'ont subi ceux-ci n'en ont pas altéré la qualité.

L'hôtel de Dorlodot (n°s 41-43), toujours habité, est un exemple unique des grandes demeures de l'aristocratie. Il possède des aménagements néo-Louis XVI et est encore agrémenté d'un jardin.

Le n° 39 offre à chaque niveau un plan très clair et permet de se faire une idée de la disposition intérieure des maisons de maître des années 1850: le passage cocher couvert de voûtes d'arêtes; la cage d'escalier d'honneur sous verrière se doublant de circulations à l'usage des domestiques, ainsi que plusieurs salons, notamment au rez-de-chaussée.

Le n° 37 quant à lui renferme à l'avant du bel étage une vaste pièce, aujourd'hui scindée en deux, dont la décoration reflète directement l'ordonnance de la façade. Les fenêtres sont en effet bordées d'un cadre cintré en bois, finement ouvragé, qui s'intègre au plafond et aux lambris moulurés. La cheminée affiche le même style éclectique. Dans la chambre à l'arrière, tout aussi raffinée mais plus sobre et d'inspiration Empire, l'unique fenêtre présente le même dispositif d'encadrement et un châssis très complexe.

Enfin, on se doit de noter les façades arrières des édifices, dont l'intérêt achève de rendre cet ensemble exemplaire dans sa totalité.

VOORSTEL TOT BESCHERMING

Geheel

Gemeente : Brussel-Uitbreiding (Leopoldswijk)

Adres : Belliardstraat 37 tot 43

Kadastrale gegevens : Brussel, 5de Afdeling, Sectie E, 6de blad, percelen 408 C, 409 A, 410 C en 411 N.

BEKNOPT BESCHRIJVING

Het geheel bestaat uit vier panden met neo-klassieke inslag. De eerste drie gebouwen van de rij (nrs 37 tot 41) hebben drie bouwlagen en drie traveeën onder zadeldak, het laatste gebouw (nr 43) heeft twee bouwlagen en vijf traveeën onder plat dak. De nrs 41 en 43 werden waarschijnlijk tegelijkertijd gebouwd en vormen thans een dubbelhuis. Hun sobere en identieke gevelordonnantie zou kunnen ontworpen zijn door architect T.-Fr. Suys, de auteur van het stedenbouwkundig plan van de Leopoldswijk. Deze ordonnantie vertoont de karakteristieken van het neo-classicisme uit het midden van de XIX^{de} eeuw: benedenbouw in blauwe hardsteen met imitatievoegen die verwijzen naar een sokkel, witbepleisterde bovenbouw gescheiden door kordons en opengewerkt door rechthoekige vensters met hardstenen omlijsting. De bel etage wordt benadrukt door entablementen op consoles die de vensters bekronen, de middentravee van beide gebouwen door een balkon en een driehoekig fronton. De inrijpoort van nr 43 bevindt zich, zoals in nr 41, in de laatste rechter travee na de veranderingen door architect P.-J. Peeters in 1861. In 1937 werd de 2de verdieping van nr 43 afgebroken en vervangen door de huidige attiekbalustrade.

De gevel van nr 39 is identiek maar vertoont echter een meer decoratieve behandeling: benedenbouw met bossages, doorgetrokken balustrade op de bel etage en beeldhouwde consoles van het hoofdstel. De inrijpoort is hier rondbogig.

Nr 37 onderscheidt zich van de andere gebouwen door een zeer originele gevelbehandeling. Dit huis werd in 1878 gebouwd en vertoont de karakteristieken eigen aan deze klassiek-eclectische stijlperiode. Het gebouw kan in vergelijking worden gebracht met andere gebouwen - thans gebroken - van architect J.J. Dumont, gelegen Kunstlaan, die indertijd als "revolutionaire" werden beschouwd. De onderbroken profileringen van de rechterkant van de gevel en de bijzondere structuur van het gebinte doen vermoeden dat het nr 37 eveneens oorspronkelijk een dubbelhuis was. De benedenbouw die werd afgebroken, vormde waarschijnlijk een continuïteit met de nrs 37 tot 43. De bovenbouw is in goede staat en opengewerkt door rondbogige openingen versierd met bewerkte hardstenen omlijstingen. De bovenelkaar geplaatste en gekoppelde omlijstingen van de middentravee vormen als het ware een risaliet. Op de bovenste verdieping zijn de vensters aan elkaar verbonden door een geprofileerde rondbogenrij die vervlooiën in het hoofdstel met spiegels. De decoratieve behandeling van de gevel merkt men ook op in de geometrische motieven voor de opengewerkte borstweringen. Het lijstwerkpatroon in hardsteen en staff hebben een voorkeur op de bepleistering, waardoor de strakke indeling in traveeën en bouwlagen verminderd wordt.

Belang van het monument volgens artikel 2, 1° van de Ordonnantie van 4 maart 1993 inzake het behoud van het onroerende erfgoed :

Het geheel heeft zowel een historische als artistieke waarde. Deze huizenrij, des te meer merkwaardig daar ze bijna een heel straatgedeelte inneemt, is een van de laatste getuigen van de oorspronkelijke bebouwing van de Leopoldswijk. Het geheel biedt een samenvatting van de stijlevolutie van het XIXde eeuwse neo-classicisme in Brussel.

Anderzijds biezonder, tevens een van de belangrijkste kwaliteiten van het geheel, is het feit dat de oorspronkelijke binneninrichtingen bewaard zijn, wat zeer zeldzaam voor deze wijk is geworden. De kwaliteit werd niet door de enkele verbouwingen verstoord.

Het Hotel de Dorlodot (nrs 41-43), nog steeds bewoond, is een uniek voorbeeld van de voorname patriciershuizen. Dit gebouw heeft ook o.a. een neo-Lodewijk XVI-inrichting en een nog bestaande tuin.

Nr 39 vertoont op elke bouwlaag een zeer duidelijk plan en laat toe een beeld te vormen van de binneninrichting van de herenhuizen in de jaren 1850: de inrijgang met kruisgewelven, de eretrap onder bovenlicht, het gedeelte voor het personeel, en diverse salons, o.a. op de benedenverdieping.

Nr 37 bezit aan de voorkant van de bel etage een ruim vertrek dat de gevelordonnantie direkt weerspiegelt. De vensters zijn voorzien van een houten fijn bewerkte omlijsting, in harmonie met het geriemde plafond en lambrizing. De schouw is eveneens in eclectische stijl. In de achterkamer heeft de alleenstaande venster dezelfde omlijsting met een eveneens fraai maar sobere Empire-omlijsting.

Het belang van de achtergevels dient ook vermeld te worden. Dit laatstse feit bewijst dat het geheel in zijn totaliteit merkwaardig is.

REGION DE BRUXELLES-CAPITALE

**BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST**

ARRETE DU GOUVERNEMENT DE LA
REGION DE BRUXELLES-CAPITALE
OUVRANT LA PROCEDURE DE
CLASSEMENT COMME ENSEMBLE
DE LA TOTALITE DES IMMEUBLES
SIS RUE BELLIARD, 37, 39 ET 41-43 A
BRUXELLES.

BESLUIT VAN DE REGERING VAN
HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK
GEWEST HOUDENDE OPENING VAN
DE PROCEDURE TOT BESCHERMING
ALS GEHEEL VAN DE TOTALITEIT
DER GEBOUWEN GELEGEN
BELLIARDSTRAAT 37, 39 EN 41-43 TE
BRUSSEL.

**DELIMITATION DE L'ENSEMBLE
ET DE SA ZONE DE PROTECTION**

**AFBAKENING VAN HET GEHEEL
EN ZIJN VRIJWARINGSZONE**

Vu pour être annexé à l'arrêté du

2/12/93

Gezien om bij het besluit van

2/12/93. gevoegd te worden.

Le Ministre-Président du Gouvernement de
la Région de Bruxelles-Capitale,

De Minister-Voorzitter van de Regering
van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest,

Charles PICQUE

Le Ministre du Gouvernement de la
Région de Bruxelles-Capitale, chargé du
Logement, de l'Environnement, de la
Culture et de l'Aide aux Personnes.

De Minister van de Regering van het
Brussels Hoofdstedelijk Gewest,
belast met Huisvesting, Leefmilieu,
Cultuur en Bijstand aan Personen.

Didier GOSUIN.

